

פתרון הבחינה

בעברית

קיץ תשע"ט, 2019, שאלון: 11282

מוגש ע"י צוות המורים של "יואל גבע"

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

מדינת ישראל

משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
 מועד הבחינה: קיץ תשע"ט, 2019
 מספר השאלון: 11282
 נספח: מאמרים

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	הבנת הנקרא	—	70	נקודות
פרק שני	—	הבעה בכתב	—	30	נקודות
סה"כ	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראה מיוחדת: יש לקרוא את המאמרים שבנספח ולענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.

שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11282 + נספח

קרא את המאמרים 1-2 שבנספח המצורף, וענה על השאלות בפרקים שלפניך.
 הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

פרק ראשון – הבנת הנקרא (70 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 1-9.

1. א. שני המאמרים מציינים כמה גורמים המשפיעים על האושר שלנו במקום העבודה.

הבא גורם אחד משותף הנזכר בשני המאמרים. (7 נקודות)

שני המאמרים מציינים שתחושת משמעות משפיעה על האושר שלנו במקום העבודה.

ב. הבא ממאמר 2 גורם נוסף (שאינו נזכר במאמר 1) המשפיע על האושר שלנו במקום

העבודה, והסבר מהי תרומתו לאדם העובד. (8 נקודות)

על פי מאמר 2, גורם נוסף שמשפיע על האושר שלנו במקום העבודה הוא רמת ההכנסה. שמגנה עלינו מעוני

ומבטיחה שגשוג.

2. שני המאמרים מזכירים טענה הרווחת בציבור בנוגע לקשר בין עבודה לאושר בחיינו.

א. נסח את הטענה. (5 נקודות)

הטענה הרווחת ששני המאמרים מזכירים היא שאנשים היו מאושרים יותר לולא היו חייבים לעבוד.

ב. העתק מכל אחד מן המאמרים משפט שיציג את הטענה שהבאת בסעיף א. (6 נקודות)

מאמר 1: בעולם שלנו יש מיתוס שקרי ולפיו עדיף שלא לעבוד מלעבוד.

מאמר 2: רבים מאמינים שהיו מאושרים יותר אילו יכלו שלא לעבוד.

ג. מהו התפקיד הרטורי של טענה זו, ולשם מה הכותבים מביאים אותה? (6 נקודות)

התפקיד הרטורי של טענה זו הוא לשמש טענת נגד, שכותבי המאמר מודעים לה ומבקשים להפריך אותה כדי

לחזק את עמדתם.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11282 + נספח

3. **במאמר 1** מובאת המסקנה של הכותבת ולפיה "הורות הליקופטר" פוגעת בהצלחה של הצעירים שחוו אותה.

א. כיצד המחקרים שהכותבת מביאה על אנשים מצליחים (שורות 47-48) יכולים להסביר את המסקנה? (5 נקודות)

על פי מאמר 1, "הורות הליקופטר" היא הורות שבה ההורים "מסתובבים" כל הזמן מעל ילדיהם כדי לחלץ אותם מכל צרה,

אולם המחקרים מעידים על כך שדווקא כאשר מחנכים צעירים לעצמאות ולאחריות מגיל צעיר ולא ממהרים לפתור עבורם את הבעיות – הם מצליחים יותר. בכך המחקרים למעשה עולים בקנה אחד עם מסקנת הכותבת שעל פיה "הורות הליקופטר" פוגעת בהצלחה של הצעירים שחוו אותה.

ב. על סמך **מאמר 1** ומתוך החוויה האישית שלך, האם אתה חושב ש"הורות הליקופטר"

עלולה לפגוע בכך או דווקא לקדם אותך? נמק את דברך. (6 נקודות)

"הורות הליקופטר", לדעתי, אכן עלולה לפגוע בי, משום שכדי להתמודד עם אתגרי החיים עליי לחוות קושי

ולהתגבר עליו בכוחות עצמי, בלי שהוריי יושיעו אותי. ב"הורות הליקופטר" אני עלול לפתח תלות בהוריי, כך שכשאתגבר, לא

תהיה לי תחושת מסוגלות להתגבר על בעיות ללא עזרתם. לצערי, לא בכל מקום שאליו מגיעים בחיים ניתן לקבל יחס אישי כמו

זה שמקבלים מההורים. מאמר 1 מחזק עמדה זו בכך שעל פי המחקרים שהוא מציג, חשוב מאוד לחנך לעצמאות ולאחריות כבר

בגיל צעיר.

4. לפניך קטע. קרא אותו, וענה על הסעיפים א-ב שאחריו.

"מחקר שבדק את תפיסות העבודה של מזכירות בפנסילבניה הבחין בין שלוש תפיסות עבודה: עבודה לצורך פרנסה, עבודה שהיא קריירה ועבודה שהיא ייעוד. המסקנות היו שהמזכירות שראו בעבודתן ייעוד היו מאושרות יותר ובריאות יותר מאלה שראו בעבודתן קריירה. המאושרות עוד פחות היו אלה שראו בעבודתן מקור פרנסה בלבד".

(מעובד על פי "בדרך אל האושר", יעל אלנתן, **דבר ראשון**, 16/11/2018)

א. לו נתבקשת לשבץ קטע זה **במאמר 2**, היכן היית משבץ אותו? ציין בין אילו מספרי שורות. (4 נקודות)

בין שורה 26 ל-27.

ב. מדוע בחרת לשבץ קטע זה דווקא בין שורות אלה? נמק את דברך. (5 נקודות)

הקטע מבהיר כיצד נוכל להשיג אושר במקום העבודה – עלינו לחוש שיש לנו ייעוד בעבודה. ראוי שהוא יופיע מיד

אחרי המשפט המפריך את ההנחה שעל פיה כשלא עובדים מאושרים יותר, ומיד לפני שהאמירה שעל פיה תחושת הייעוד תלויה בנו ובהחלטה שנקבל.

/המשך בעמוד 6/

עמוד 5

لا تكتب في هذه المنطقة

لا לכתוב באזור זה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11282 + נספח

5. לפניך משפט ממאמר 1: "הקשר בין העבודה ובין החיים מחוץ לעבודה עולה לדיון **ביתר שאת**".

(שורות 32-33)

כתוב את המשפט מחדש ובו המר את הצירוף "ביתר שאת" במילה או בצירוף אחר בלי לשנות

את משמעות המשפט. (3 נקודות)

"הקשר בין העבודה ובין החיים מחוץ לעבודה עולה לדיון בעוצמה רבה".

6. לפניך משפט ממאמר 1: "האם בעולם המתבסס על עבודה, עולם שבו האדם נחשב למשאב,

אפשר בכלל למצוא את הדרך הנכספת לאושר?" (שורות 2-3)

לפניך ארבע מילים, הקף את המילה שאינה יכולה להחליף את המילה "נכספת" במשפט.

(3 נקודות)

— מבוקשת

— גלויה

— נחשקת

— רצויה

7. לפניך משפט ממאמר 2: "יעילות ויצירתיות בעבודה מסיבות אושר לאדם". (שורות 15-16)

לפניך רשימת מילים. הקף רק את המילים שאפשר להוסיף לפנייהן את הפועל "להסב".

(6 נקודות)

נחת, קשב, רגש, נזק, עונג

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11282 + נספח

8. לפניך משפט ממאמר 1: "מה שמפתיע בבני דור ה-Z הוא שאם יש להם מטרה **נעלה** הם

מתגייסים לה". (שורה 50)

מבין האפשרויות שלפניך, הקף את המילה שיכולה להחליף את המילה "נעלה" במשפט בלי

לשנות את משמעותו. (3 נקודות)

— מעולה

— **עליונה**

— כללית

— עלומה

9. לפניך משפט ממאמר 2: "פסיכולוגים מרבים לציין שהמאפיין המובהק ביותר של אנשים

מאושרים הוא החוזק של החברויות". (שורות 1-2)

מבין האפשרויות שלפניך, הקף את המילה שמשמעותה מנוגדת למילה "מובהק". (3 נקודות)

— מדויק

— בהיר

— ברור

— **עמום**

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11282 + נספח

פרק שני — הבעה בכתב (30 נקודות)

בחר באחד מן הנושאים 10-11, וכתוב עליו מאמר בהיקף של 200-300 מילים לפי ההוראות. תוכל לכתוב טיוטה בעמודים 11-12.

10. אחת המוסכמות בעולם המערבי בנוגע לתקופת הילדות והנערות היא שבני נוער צריכים ללמוד ולא לעבוד. עם זאת בני נוער רבים עובדים במגוון עבודות, הן בזמן שיש חופשה מבית הספר הן במהלך שנת הלימודים.

כתוב מאמר טיעון ובו דון בשאלה אם יש לאפשר העסקת בני נוער במהלך שנת הלימודים, או שיש להתיר להם לעבוד רק בזמן שיש חופשה מבית הספר. נמק את דברך ובסס אותם על המאמרים או על ניסיוןך האישי.

או

11. הורים רבים אשר מזהים בילדיהם כישרון מיוחד דואגים לטפח כישרון זה ללא גבולות. ההורים מספקים לילדיהם את כל התנאים להצלחה כדי שהילדים יהיו מפורסמים בתחומם ויפתחו קריירה מקצועית כבר בגיל צעיר.

כתוב מאמר טיעון ובו דון בשאלה אם ההורים צריכים לעודד את ילדיהם לגבש קריירה בגיל צעיר. נמק את דברך ובסס אותם על המאמרים או על ניסיוןך האישי.

/המשך בעמוד 9/

עמוד 8

[illegible]

עמוד 9

**הזדמנות לעתודה יש פעם בחיים.
אל תתפשר עליה.**

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11282 + נספח

Blank lined area for writing the answer.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נספח: מאמרים
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
11282, קיץ תשע"ט

לפניך שני מאמרים.

קרא אותם וענה על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1

בדרך אל האושר

מאת יעל אלנתן

רוב האנשים צריכים לעבוד כדי להתפרנס, והם רוצים גם להיות מאושרים. איך שני הדברים הללו עולים בקנה אחד? האם בעולם המתבסס על עבודה, עולם שבו האדם נחשב למשאב, אפשר בכלל למצוא את הדרך הנכספת לאושר? אף על פי שמדובר בשאלה סובייקטיבית, פרופסור יורם יובל¹, שחוקר את נושא האושר, מציע נוסחה חדשה שעובדים ומנהלים יכולים להיעזר בה.

בחברה שלנו, כששואלים אנשים אם הם מאושרים והתשובה חייבת להיות "כן" או "לא", התשובה של 85% מהנשאלים תהיה "כן", אומר פרופסור יובל. אבל לפי מה האדם קובע אם הוא מאושר או לא? "כשאנחנו מדברים על אושר אנחנו מתארים פעמים רבות חוויה או רגש. אני סבור שכדי להיות מאושרים יותר, עלינו להבין שאושר בא לידי ביטוי בפעולה. השאלה אם אנחנו חווים אושר או יוצרים אותו היא שאלה מהותית."

יש כיום שתי שיטות למדידת אושר: האחת בודקת את ההרגשה בהווה, והאחרת את המבט לעבר. לפי השיטה האחת, "הכאן והעכשיו" של האדם הם שמלמדים על רמת האושר שלו — ההסתכלות שלו על ההווה. לפי השיטה האחרת, האושר נמדד על פי ההתייחסות של האדם לדברים שקרו לו בעבר. חוויה טובה מן העבר מעלה את רמת האושר שלו בהווה.

יובל מציג משוואה שמשתמשים בה כיום להגדרת אושר, ולפיה אושר הוא שילוב בין הנאה ובין עשייה שיש בה משמעות. הוא מוסיף כי במשוואה זו החלק של ההנאה קטן יותר מן החלק של המשמעות. תרבות הצריכה המערבית משווקת לנו תפיסה ולפיה רק הנאה גורמת לאושר, ולפי יובל זוהי תפיסה שאינה נכונה.

כיצד כל זה קשור לאושר שלנו במקום העבודה? בעולם שלנו יש מיתוס שקרי ולפיו עדיף שלא לעבוד מלעבוד. שקר נוסף הוא שעבודה קלה טובה יותר מעבודה קשה. אם אתם רוצים לדעת אם העבודה שלכם תורמת לאושרכם, שאלו את עצמכם אם הייתם עובדים בה גם ללא תמורה כספית. אם הייתם עושים זאת, סימן שעבודתכם מעניקה לכם אושר.

שביעות רצון ממקום עבודה מושפעת מכמה גורמים. החשוב שבהם הוא מידת החשיבות וההשפעה של עבודה זו. כדי שאדם יהיה מאושר במקום עבודתו צריכים להתקיים שלושה תנאים: העבודה צריכה להיות מאתגרת, אפשרית לביצוע וכזו שנראית לעובד חשובה ומשמעותית. לכן אין זה חשוב כל כך מה האדם עושה, אלא המשמעות שהוא מוצא במה שהוא עושה.

* מעובד על פי אלנתן, י', "בדרך אל האושר". דבר ראשון, 16/11/2018, אוצר מ-davar1.co.il.

1 פרופסור יורם יובל הוא פסיכיאטר וחוקר מוח. הוא מרצה בפקולטה לרפואה ובמחלקה לפסיכולוגיה של האוניברסיטה העברית בירושלים.

30 עולם העבודה הולך ומשתנה ואיתו גם הדור. בני דור ה-Z, צעירים עד גיל עשרים וחמש שנולדו לתוך עולם הטכנולוגיה, נכנסים לשוק העבודה ומביאים עימם תפיסות חדשות בנוגע לציפיות של העובד מן העבודה – הקשר בין העבודה ובין החיים מחוץ לעבודה עולה לדיון ביתר שאת. פעם סברו שכדי שעובד יעבוד היטב, המנהל צריך לפקח עליו מקרוב, אולם היום מבינים שאין זו הדרך. אם מדובר במטלות קלות ולא מורכבות ייתכן שזו הדרך, אך בנוגע לעבודות מורכבות הוכח שרמת הביצוע של העובד יורדת ככל שמפעילים עליו לחץ.

לבני דור ה-Z קשה יותר לעבוד תחת לחץ בהשוואה למבוגרים מהם. לטענת יובל, הסיבה לקושי זה היא שצעירים אלה חוו בילדותם "הורות הליקופטר" – קשר בין הורים לילדיהם שבו ההורים "מסתובבים" מעל ילדיהם כל הזמן כדי להיות מוכנים לחלצים מכל צרה. צעיר שחווה "הורות הליקופטר" נוטה לראות במנהל שלו דמות סמכותית כמו הוריו, וכך המנהל בעבודה נהפך למטפל. "בעבור העובד הצעיר אתה לא רק מנהל, אלא גם סוג של הורה", אומר יובל.

איך עוזרים לבני הדור הצעיר להצליח ולהיות מאושרים במקום העבודה? כדי לעזור להם להצליח בעולם העבודה היחס כלפיהם חייב להיות אישי. בעיני יובל, "משאבי אנוש"² הוא מושג נורא, משום שהוא גורם לעובד להרגיש שהוא משאב, ואילו העובד צריך להרגיש שהוא התכלית ולא רק האמצעי.

מחקרים שנעשו על אנשים מצליחים ומשפיעים בחברה מראים שהם חונכו לאחריות ולעצמאות כבר מגיל צעיר, וכישורי הניהול שרכשו בחינוכם הם שתרמו להצלחתם. המסקנה היא ש"הורות הליקופטר" פוגעת בהצלחה של הצעירים שחוו אותה. 50 מה שמפתיע בבני דור ה-Z הוא שאם יש להם מטרה נעלה הם מתגייסים לה. "ברגע שיש מטרה ראויה, אנשים מאושרים יותר", אומר יובל ומוסיף שהתגייסות למטרה נעלה אינה מתבטאת בהכרח באירועים גדולים: "אפילו פעולה קטנה של נתינה תורמת להרגשה הטובה".

"לקשרים בעבודה, בייחוד בקרב הדור הצעיר, יש חשיבות רבה. אין תחליף לקשר. הצורך בקשר הוא מולד וטבעי", אומר יובל ומציין שקשרים בין אנשים הם בסיס להצלחה. בשורה התחתונה – תנו לעובדים הצעירים להיות קשורים אליכם, והם ילכו איתכם לאורך כל הדרך.

2 כוח אדם; האנשים שאפשר לגייסם לעבודה באזור מסוים או בתחום מסוים.

השמחה שבעבודה

מאת סוניה ליובמירסקי¹

פסיכולוגים מרבים לציין שהמאפיין המובהק ביותר של אנשים מאושרים הוא החוזק של החברויות, של הקשרים המשפחתיים ושל מערכות היחסים האינטימיות שלהם. לאור זאת, תוכלו לדמיין את הפתעתי הרבה כשגיליתי דבר שונה למדי במחקר נרחב שערכתי בנושא רווחה. גיליתי שיש גורם אחד שהקשר שלו לאושר חזק יותר מזה של החיים החברתיים, והגורם הזה הוא עבודה.

5

מובן שלא כל עבודה גורמת אושר לאנשים, אך משרה מספקת, חיי עבודה יעילים ומשכורת נוחה תורמים לאושרו של העובד בדרכים רבות. מחקרים מעידים כי אנשים שיש להם עצמאות, משמעות וגיוון בעבודה מאושרים יותר מאחרים באופן ניכר. נמצא גם שמנהלים הזוכים לציונים גבוהים מלקוחותיהם ובעלי תפקידים בכירים מאושרים בעבודתם יותר מעובדים במעמד נמוך מהם.

10

גם הכנסה מעבודה קשורה לאושר, אך פחות ממה שהיינו מצפים. אומנם לכסף יש השפעה רבה משום שהוא מגן עלינו מעוני, אך מובן שעבודה אינה מספקת לנו רק הכנסה והבטחה לשגשוג. היא מעניקה לנו גם תחושת זהות, מסגרת ומטרות שיש להן משמעות. כמו כן, מקום העבודה מספק לנו עמיתים, חברים קרובים ואפילו זוגיות.

אולם הקשר הסיבתי בין אושר לעבודה הוא דו־כיווני: יעילות ויצירתיות בעבודה מסיבות אושר לאדם – עובד מאושר נוטה להיות יעיל ויצירתי, מחויב למקום העבודה והסיכוי שלו לסבול משחיקה הוא נמוך.

15

דו־כיווניות כזו תקפה גם בנוגע להכנסה: עושר מסב לאנשים אושר, ונראה שאנשים מאושרים צוברים עושר רב יותר מאחרים. מחקרים מראים שכל שאנשים מאושרים יותר בשלב כלשהו בחייהם, כך הכנסתם תהיה גבוהה יותר אחר כך. באחד המחקרים נמצא כי תלמידי קולג' שהיו מאושרים בשנתם הראשונה בלימודים השתכרו שכר גבוה בעבודתם, לאחר שש עשרה שנים, בשנות השלושים לחייהם.

20

חשבו מה המחקרים הללו אומרים לנו בנוגע לקשר בין אושר לעבודה: ככל שנצליח יותר בעבודתנו וככל שסביבת העבודה שלנו תהיה טובה יותר – נהיה מאושרים יותר. האושר יוביל להצלחה ולסביבת עבודה משופרת, ומידת האושר שלנו תגדל.

25

רבים מאמינים שהיו מאושרים יותר אילו יכלו שלא לעבוד, אך זוהי טעות. אין זה משנה באיזו עבודה אתם עובדים, דעו שהיא יכולה להעניק לכם אושר וסיפוק רב אם תחליטו שכך יהיה. ההחלטה שלכם בנוגע לאופן שבו אתם רואים את עבודתכם – משרה סתמית, קריירה חשובה או ייעוד אמיתי – תלויה רק בכם, וגם הבחירה בכמה התלהבות, יצירתיות ויעילות תעסקו בה. מחקרים מלמדים שלאנשים שאינם מאושרים בעבודתם הנוכחית יש סיכוי גבוה יותר שלא להיות מאושרים גם בעבודה הבאה שלהם.

30

* מעובד על פי ליובמירסקי, ס', "העבודה משמחת". אלכסון, 14/1/2015, אוחזר מ־alaxon.co.il.
1 סוניה ליובמירסקי היא מרצה לפסיכולוגיה באוניברסיטת קליפורניה.